

Zasady dokonywania transkrypcji

Zasady dokonywania transkrypcji

W edytorstwie źródeł historycznych obowiązują odrębne reguły opracowywania tekstów pochodzących z różnych epok. Nasze zasady zostały uproszczone po to, żeby mechanizm odczytu mógł sprawnie obsługiwać wszystkie teksty, począwszy od średniowiecznych, po niemal współczesne. Zapoznaj się z nimi zanim zaczniesz rozwiązywać ćwiczenia.

1. **Zachowanie zapisu oryginału** - odczytu dokonaj jak najwierniej, nie poprawiając błędów popełnionych przez pisarza.
2. **Wiersze tekstu** - odczyt należy wpisać w podziale na wiersze (wyszarzone fragmenty należy pominąć). W mechanizmie odczytu dla każdego wiersza oryginalnego dokumentu przygotowaliśmy osobne pole odczytu. Dla ułatwienia odpowiadające sobie pole odczytu i wiersz oryginału zostały ponumerowane. Jeżeli słowo jest podzielone pomiędzy dwa wiersze, należy je wpisać identycznie jak w oryginale, tzn. nie łącząc go - przykład poniżej: słowo *Rzemięsta* [*rzemiosta*].

3. **Interpunkcja** - wszelkie znaki przestankowe lub inne (przecinki, kropki, znaki przeniesienia, itp.) występujące w oryginale należy pominąć.
4. **Pisownia wielkich liter** - stosowanie wielkich i małych liter w historycznych dokumentach poprzez wieki nie zawsze było konsekwentne i różniło się od obecnie przyjętych zasad. Zwłaszcza w odniesieniu do tekstów średniowiecznych rozstrzygnięcie, czy pisarz użył wielkiej czy małej litery, może być dyskusyjne. Dlatego mechanizm uzna za poprawne wpisanie zarówno małej, jak i wielkiej litery.
5. **Skrócenia** - skrót zastosowany przez pisarza należy rozwinąć, podając pełne brzmienie słowa. Nie stosuj nawiasów kwadratowych dla zaznaczenia dodatkowych liter, uzupełniających skrót.

Wyjątki - czyli sytuacje, w których należy pozostawić skrócenia (bez ich rozwiązywania):

- zwroty grzecznościowe, np. *JW* [*Jaśnie Wielmożny*], *P.* [*Pan*]
- liczby,
- określenia walut, np. *zpo* [*złoty polski*],
- określenia jednostek miar i wag,
- daty zapisane za pomocą cyfr,
- skróty ogólnie przyjęte, np. *WMK* [*Wolne Miasto Kraków*], *K.K.* [*kaiserlich-königlich*], *C.K* [*cesarsko-królewski*].

DODATKOWE ZASADY DLA TEKSTÓW W JĘZYKU ŁACIŃSKIM

1. **Zapis liter u i v** – w tekstach łacińskich często stosowane są one wymiennie, równie często litery te zapisywane są wręcz w identyczny sposób. Dlatego dokonując odczytu dokumentu, należy zastosować zapis zgodny z rzeczywistym, fonetycznym brzmieniem słowa. Np. słowo zapisane w dokumencie jako ciuitas należy odczytać jako civitas, a słowo cvivus – jako cuius.
2. **Zapis litery Ÿ (y z kropkami)** – należy ją zapisać jako **ii** (podwójne krótkie i).
3. **Zapis zestawienia liter qu** – w słowach łacińskich, w których występuje taka zbitka liter, w odczycie oddajemy je jako **qu** (pomimo, że w niektórych wypadkach pisarz zastosował zapis qv).
4. **Zapis litery w** – litera ta rzadko pojawia się w tekstach łacińskich, w odczycie zawsze zapisujemy ją jako **w** (również wtedy, kiedy pisarz użył jej błędnie).
5. **Zapis zwielokrotnionej litery f na początku wyrazu** – w odczycie należy zapisać tylko jedno **f**, np. ffrater – jako frater.

DODATKOWE ZASADY DLA TEKSTÓW W JĘZYKU POLSKIM

1. **Zapis litery Ÿ (y z kropkami)** – należy ją zapisać jako **y**. Zwróć uwagę, że w tym wypadku zasada jest inna niż w odniesieniu do tak samo zapisanej litery, występującej w tekstach łacińskich!
2. **Litery ze znakami diakrytycznymi** – jeżeli w tekście występują litery ze znakami diakrytycznymi, typowe dla języka polskiego, utrzymujemy je w odczycie. Pamiętaj jednak o tym, że nie poprawiamy pisarza, który zapomniał ich użyć!

DODATKOWE ZASADY DLA TEKSTÓW W JĘZYKU NIEMIECKIM

1. **Litery ze znakami diakrytycznymi** – w odczycie znaki diakrytyczne należy pominąć, np. **ü** zapisujemy jako **u**. Pamiętaj, że odwrotnie należy postąpić w przypadku tekstów w języku polskim!
2. **Zapis litery ß (scharfes S)** – w odczycie oddajemy jako **ss** (podwójne s).